

Släkten Niemi i Kaunisvaara härstammar från Lars Levi Læstadius – nu bevisat med DNA-analys !

Under årets släktforskardagar 22-23 augusti i Falköping presenterades nya rön om den "oäkta" Niemi-grenen, vars stamfader är Lars Levis son Lorens Vilhelm Læstadius. Med hjälp av DNA-analys kan nu denna härstamning fastställas, av stor betydelse för Niemi-ättlingarna från Kaunisvaara.

Hela denna släkthistoria startade vid Læstadiusveckan i Pajala juli 2007 (Linné-året) med temat "I Guds fria natur", där biologen Mats Karlström från Vuollerim inledde med tankar kring Linnés och Læstadius rön och erfarenheter från den lappländska floran. Av speciellt intresse var området kring Kvikkjokk dit Linné kom under sin lappländska resa år 1732, dvs för 275 år sedan. Lars Levi Læstadius växte upp i Kvikkjokk 1806 – 1816 hos sin halvbror Carl Erik Læstadius, en helt avgörande period som grundlade hans intresse för botaniken.

Släktforskaren Hans Læstadius från Vällingby, med Lars Levi som farfars farfar, berättade sedan om sin namnkunniga släkt. Det finns många förgreningar från den förste Johan Læstadius, kyrkoherde i Arjeplog fram till sin död 1697. I det tredje ledet från denne Johan återfinns vi bergsfogden Carl Læstadius i Nasafjäll och Arjeplog, far till Lars Levi. En äldre bror till Carl hette Olof och blev klockare i Luleå, stamfader till Læstadius-ättlingar i Unbyn nära Boden.

Carl Erik i Kvikkjokk var en högt bildad man som valde komministertjänsten framför en vetenskaplig bana i universitetsvärlden. Från honom finns många nu levande ättlingar med släktnamnet Læstadius. En gren från sågverksägaren Carl Jacob i Vändträsk nära Boden, en annan gren från hemmansägaren Wilhelm i Lannavaara, en tredje gren från skomakaren Herman i Luleå, och en fjärde gren från kyrkoherden Johan i Jokkmokk. Det vittförgrenade släktträdet är publicerat i *Svenska Släktkalendern 2007*.

Lars Levi fick 15 barn med sin hustru Brita Cajsa varav 11 nådde vuxen ålder. Brodern Petrus, kyrkoherde i Vibyggerå fram till sin alltför tidiga död 1841, fick 6 barn med sin hustru Carolina Hagberg. Släktnamnet Læstadius lever kvar i ättlingar till Lars Levis son Carl Johan, som gifte sig med sin kusin Angelika, dotter till Petrus. Andra välkända ättlingar till Lars Levi är familjerna Mäkitalo, Poromaa, Rehnlund, Berggård, Elenius, Niva och Hjort, samt många som emigrerade till Amerika.

Ett starkt intryck i juli 2007 gjorde vår nyfunne ättling Fritz Niemi, ingenjör och pensionerad gymnasielärare bördig från Kaunisvaara, liksom Hans Læstadius även han sonsons sonson till Lars Levi. Släktgrenen Niemi stammar från Lars Levis son Lorens Vilhelm (levde 1839 – 1866, begravd på en kolerakyrkogård i Salmis väster om Haparanda) som hade en utomäktenskaplig son med Sofia Johanna Niemi (levde 1842 – 1875). Denne son föddes 1863 och fick namnet Lorens Vilhelm Niemi. Sofia tjänstgjorde som piga i Pajala prästgård under 1860-talet, och enligt tradition i Niemi-släkten var Lorens Læstadius den okände fadern. Födelseboken för Pajala 1863 anger "fader okänd", familjeregistret för Pajala anger att Sofia hade en u.ä son Lorens Vilhelm. Det var på den tiden vanligt att söner döptes efter faderns förnamn.

Ellen Groth, pensionerad folkskollärare i Tändö, vet mycket om familjeförhållandena hos Lars Levi och hans hustru Brita Cajsa. Ellens mormor kände Brita Cajsa (som dog först 1888) och har under 1930-talet berättat för henne att Brita Cajsa hjälpte till att vårda Sofias son Lorens. Ellen berättar även att den växande kommuniströrelsen i Tornedalen under 1920-talet försökte misskreditera læstadianismen med ryktet att självaste Lars Levi hade en oäkta son. Men det var ju hans son Lorens som var fadern (Lars Levi dog 1861).

Från Lorens Læstadius stammar mer än 200 ättlingar i Niemi-grenen. Sonen Lorens Niemi hade sammanlagt 13 barn, varav 4 med första hustrun Sofia Wilhelmina Tornéus och 9 med andra hustrun Emelia Karlström. En sonson till Lars Levi, Hannes Niemi, har berättat att Brita Cajsa som farmor fostrade Sofias son Lorens åren 1875 – 1881. Vår ättling Fritz har 9 syskon och är son till Malte Niemi i Kaunisvaara och hans hustru Juliana Niemelä. Fritz framträdde under mötet 2007 i muséet med stor pondus och inlevelse, vi närvarande upplevde honom som en nutida kopia av prosten Lars Levi, både till utseende och till framträdande. Hela Niemi-grenen publicerades även den i *Svenska Släktkalendern 2007*, med ovan nämnda koppling till Lorens Læstadius.

För att verifiera släktskapet har företaget *DNA-Guide i Stockholm* under våren och sommaren 2009 välvilligt låtit DNA-analysera salivprover från 4-männingarna Fritz Niemi och Hans Læstadius. Två olika analyser har genomförts, och båda dessa visar på stor likhet mellan dessa släktgrenars DNA på faderssidan. Utfallet från de 37 STR-markörerna i bådask Y-kromosomer bekräftar tillsammans med den genomförda släktforskningen att Lars Levi Læstadius är den gemensamme stamfadern.

Niemi-ättlingarna kan nu om så önskas få sina efternamn ändrade till Læstadius-Niemi. Namnbyrån på Patentverket PRV kräver dock fortfarande giltigt födelsebevis som visar härstamningen, det är på tiden att verket anpassar sina regler till den moderna och mer säkra DNA-tekniken.

Vällingby i augusti 2009
Hans Læstadius

Fritz Niemi vid Læstadius-bysten intill Læstadius-muséet i Pajala

